

Lastensuojelun kokemusasiantuntijoiden ajatuksia systemisestä lastensuojelusta

Systemisen toimintamallin valtakunnallinen kouluttajakoulutus

8.6.2022

Johannes Jahnukainen & Jaana Rynnänen
& Maya Wahtere

Lastensuojelun Keskusliitto
Armfeltintie 1, 00150 Helsinki
toimisto@lskl.fi | www.lskl.fi
Puh. 050 411 2380

Työskentely

- Neljä webinaaria/koulutusta systeemiseen lastensuojeluun liittyen.
- Työskentelyssä mukana n. 20 kokemusasiantuntijaa, kolmesta kehittäjäryhmästä.

- Työskentelyn teemoina:
 - Systeeminen viikkokokous ja systeeminen asiakastyö
 - Lapsen osallisuus oikeutena ja mahdollisuutena suhdeperustaisessa verkostotyössä
 - Lapsi toimijana lastensuojelun prosessissa
 - Systeeminen jälkihuolto

Millainen työskentely lastensuojelussa ja perhesosiaalityössä on systeemistä

Lapsi, tämän perhe ja työntekijät pohtivat yhdessä lapsen ja perheen asioita.

Jos työntekijä keskustelee lapsen ja perheen kanssa vaikeista asioista, hän kysyy, ovatko lapsi ja vanhemmat tähän valmiita.

Työntekijä voi tuoda lastensuojelun tiimin ideoita ja pohdintaa lapselle ja hänen perheelleen. Perheenjäsenet voivat päättää, mitkä tiimin ajatukset kuulostavat hyödyllisiltä.

Jos asiasta keskustelua ei voi siirtää, työntekijä tekee tilanteesta mahdollisimman miellyttävän olemalla myötätuntoinen ja kunnioittava.

Anne Ruusunen, Tulevaisuuden lastensuojelu

Millainen jälkihuolto on systeemistä?

Nuori ja työntekijä pohtivat yhdessä nuoren asioita ja ihmissuhteita

Työntekijä voi tuoda jälkihuollon tiimin ideoita ja pohdintaa nuorelle ja hänen läheisilleen. Nuori voi päättää, mitkä tiimin ajatukset kuulostavat hyödyllisiltä.

Jos työntekijä kysyy nuorelta vaikeista asioista, hän muistaa kysyä, onko nuori tähän valmis.

Jos asiasta keskustelua ei voi siirtää, työntekijä tekee tilanteesta mahdollisimman miellyttävän olemalla myötätuntoinen ja kunnioittava.

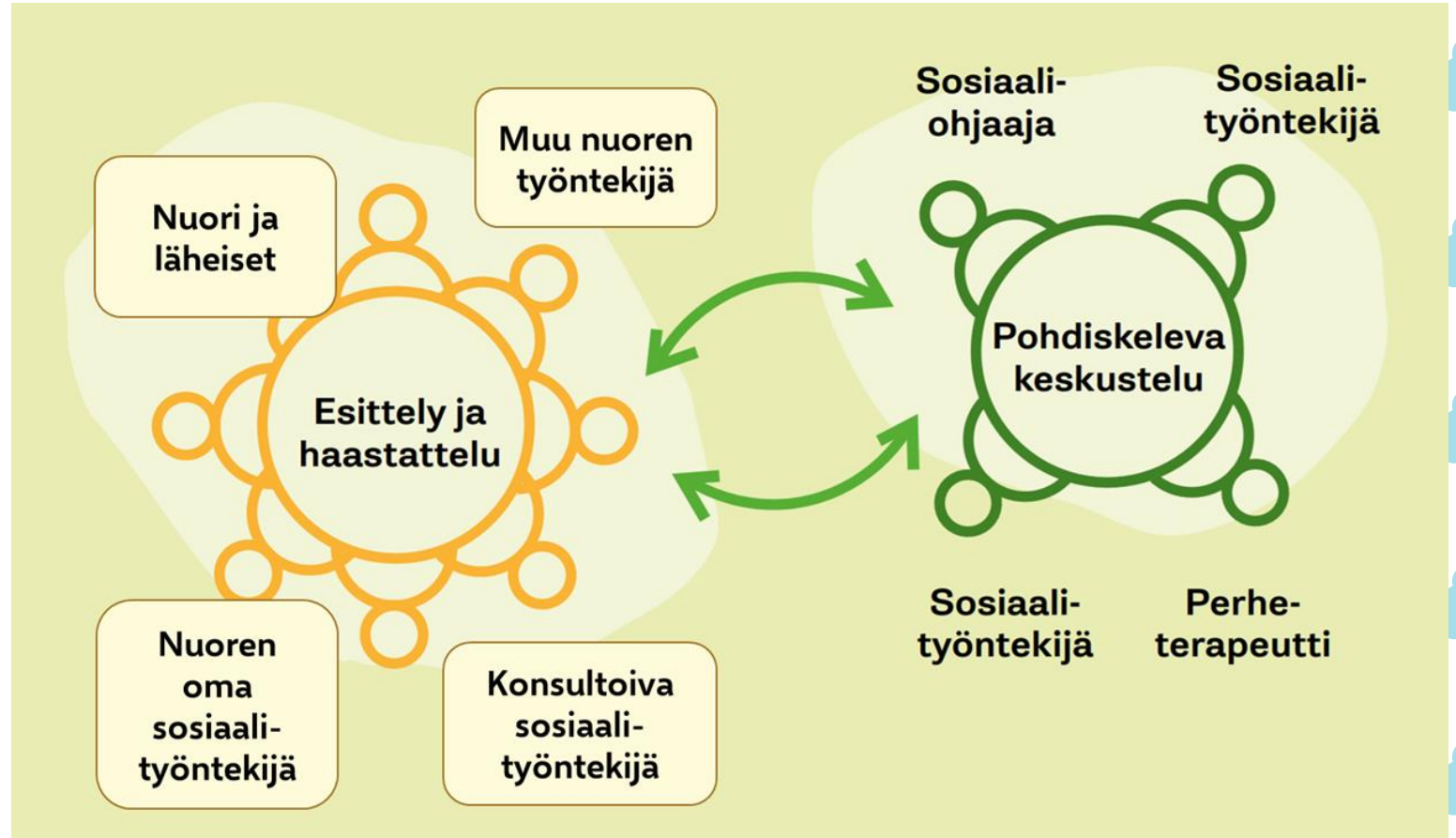
Systeminen tapaaminen 1/2

Systeminen tapaaminen on yleensä valmisteltu nuoren (ja läheisten) kanssa yhdessä. Nuori voi itse osallistua tapaamiseen, jos haluaa.

Tapaamisessa osa työntekijöistä kuuntelee, kun nuori, tämän läheiset ja hänen työntekijänsä kertovat nuoren ja perheen tilanteesta.

Nuori, läheiset ja nuoren oma työntekijä saavat sen jälkeen rauhassa kuunnella pohdiskelevan ryhmän keskustelua.

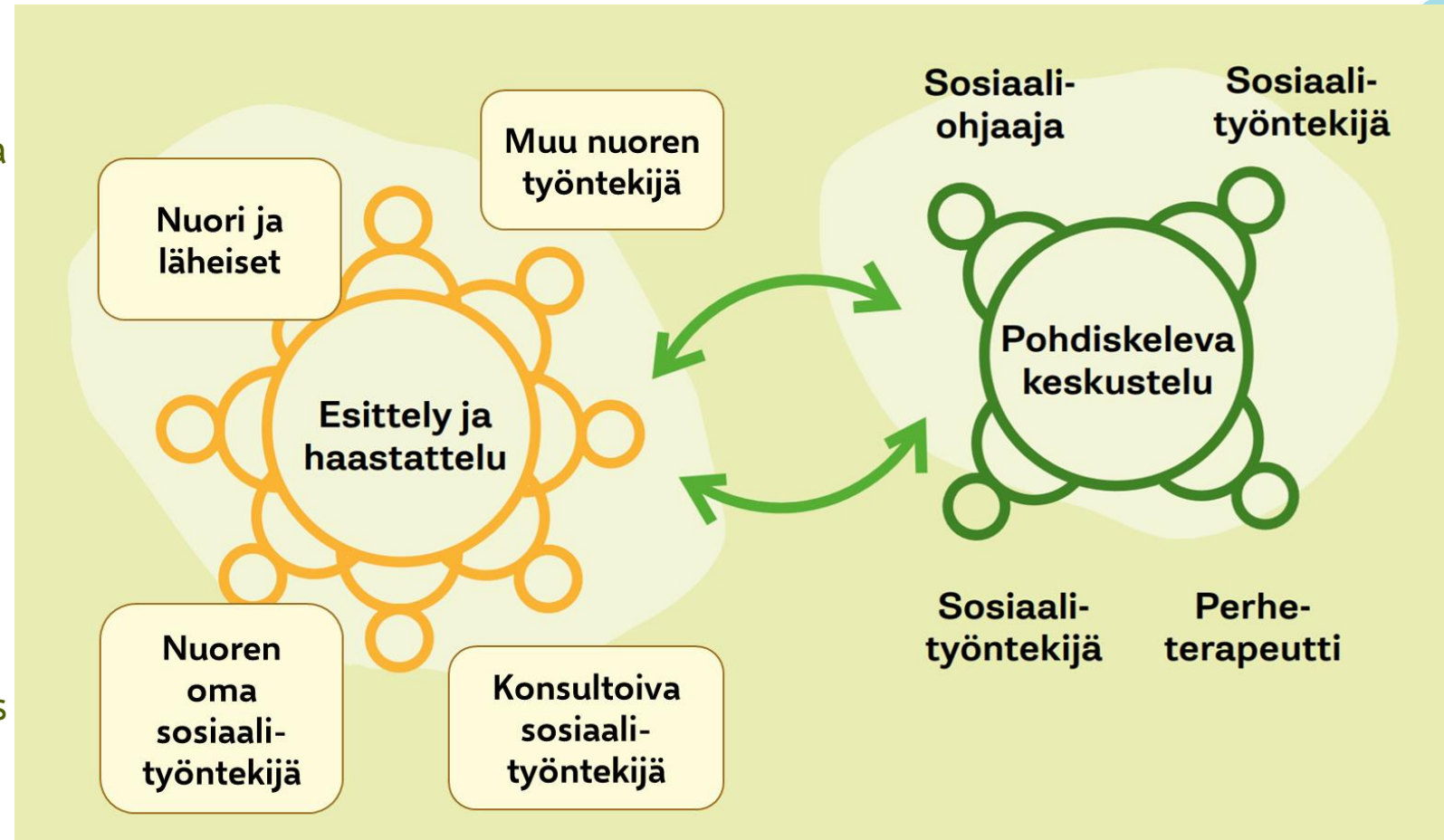
Tapaamisissa kaikilla on oma vuoro puhumiseen ja kuuntelemiseen.

Systeminen tapaaminen 2/2

Pohdiskeleva ryhmä kertoo

1. Mitä vahvuuksia he kuulivat nuorena, hänen läheisissään ja työskentelyssä?
2. Millaisista asioista puhuttiin?
3. Millaisiksi nuoren, tämän läheisten ja työntekijöiden väliset suhteet kuvattiin?
4. Mikä kosketti erityisesti nuoren tilanteessa?
5. Puheenvuoro siirtyy takaisin nuorelle ja nuoren läheisille ja työntekijöille
6. Pohditaan keskustelun pohjalta yhdessä, mistä kaikesta voisi olla kyse ja mikä voisi auttaa
7. Tapaamisissa on mukana perheterapeutti. Mukana voi olla myös muita nuorelle tärkeitä ihmisiä ja työntekijöitä.

Nuorten ensiajatuksia

- Termit systeemi ja lastensuojelu kuulostavat uudelta ja kummalliselta yhdistelmältä. Paljon kuitenkin tutun kuuloisia asioita.
- Millainen sosiaalityöntekijän rooli on? Mahdollistaako systeemisyyden tiiviimmän työskentelyn ja yhteydenpidon omaan sosiaalityöntekijään?
- Tärkeää keskustella nuoren kanssa miten systeemisessä työskentelyssä toimitaan, miten se eroaa aikaisemmasta ja mitä lisäarvoa se tuo.
- Työskentelyssä hyvä edetä rauhassa, nuorelle sopivaan tahtiin. Liian nopealla etenemisellä voidaan aiheuttaa vahva vastareaktio.

**“Ammattilaiset eivät näe kaikkea lasten,
nuorten ja perheiden tilanteista.”**

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Systeminen viikkokokous ja asiakastyö

- Aikaisemmat kokemukset neuvotteluista, joissa paljon ihmisiä.
- Usein ei ole ymmärrystä siitä, miksi kaikki eri tahot ovat paikalla.
- Valmistaudutaan yhdessä. (lapselle valokuvat)
- Kuka olet ja miksi olet kiinnostunut lapsen asioista?
- Kannattaa kertoa lapselle henkilökohtaisempia asioita sillä se rentouttaa tunnelmaa ja antaa lapselle oikeasti tietoa.

Systeminen viikkokokous ja asiakastyö

- Luotettavien ihmisten läsnäolo tosi tärkeää. Ilman luottamusta, ei lapsi välttämättä puhu mitään.
- Asiat joista puhutaan ovat hyvin henkilökohtaisia, joten rakenne ja tarkoitus tärkeää avata huolellisesti.
- Kysytään onko ok? Havainnoidaan lapsen tunnetiloja. Kaikki eivät osaa sanoa ei.
- Mahdollisuus käydä läpi aikaisempia palveluja sitouttaa uusiin.

Lapsi suhdeperustaisessa verkostotyössä

- Toive siitä että uskotaan, eikä kyseenalaisteta sitä mitä lapsi kertoo.
- Kerrotaan mitä tapahtuu **ymmärrettävällä tavalla**.
- Kuulluksi tulemisen, tai tulematta jäämisen vaikutukset merkittäviä.
- Tärkeää tulla kohdatuksi myös neuvotteluiden ulkopuolella.

”Mä oon monta kertaa yrittänyt kertoa epäkohdista mun kohtelussa, mutta mua ei uskottu.”

Toimijuus lastensuojelun prosesseissa

- Syyt asiakkuuden taustalla luovat mahdollisuuksia erilaiselle toimijuudelle. (nuoren päihteiden käyttö/ vanhemmista johtuvat syyt)
- Lapselle annettavan tiedon merkitys.
- Tarinan jäsentyminen, sivusta katsojan rooli
- Vastavuoroinen kohtaaminen. Ihminen ihmiselle!

”Et voi käyttäytyä noin! Tää ei oo sun koti!”

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Jälkihuollossa

- Luottamus ja vastavuoroisuus. Aloitetaan tutustuminen ja valmistautuminen riittävän ajoissa.
- Osallistaminen palveluiden kartoittamiseen ja omien tarpeiden tunnistamiseen.
- Verkostojen uudenlainen merkitys.
- Yksilöllisyys työskentelyn suunnittelussa.
- Oman elämäntarinan jäsentäminen. Luetaanko omia asiakirjoja sivustakatsojana vai toimijana?

Luottamus on kaiken perusta. Jos keskustellaan nuoren elämän vaikeimmista asioista, voisi työntekijä kertoa itsestään jotain.

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Hyvää sytyssä

- Erilaisten näkemysten arvioiminen ja perheen mahdollisuus kommentoida muiden ajatuksia on hyvä. Ulkopuolisilta tulevat ajatukset ja ehdotukset, voivat auttaa perhettä.
- Hyvä asia systeemisessä viikkokokouksessa on pysähtyminen lapsen asian äärelle ja rauhassa yhdessä pohtiminen. Usein lastensuojelun prosesseista jää fiilis, että on hätiköity ja kiirehditty. Se luo vaan lisää ongelmia, joita myöhemmin joudutaan korjaamaan.

Nuorten osallistuminen systeemisiin tiimikokouksiin 1/2

- Osallistuneille lapsille ja nuorille tiimikokoukseen osallistuminen on ollut hyvä kokemus ja he kertoivat tulleeensa kuulluksi.
- Lapset ja nuoret saattoivat olla alussa jännittyneitä tai "ihan sama" -asenteella, mutta tapaamisen edetessä rohkaistuivat puhumaan omista näkemyksistään avoimesti
- Nuori ei välttämättä koe tulleeensa kuulluksi, jos hänellä on voimakkaasti eri eri näkemys kuin vanhemmilla. Erityisesti tällöin tärkeää "jälkipuinti" ja tiivis työskentely nuoren kanssa systeemisen viikkokokouksen jälkeen.
- Positiivinen yllätys, erilainen kuin aiemmat isot verkostokokoukset

Nuorten osallistuminen systeemisiin tiimikokouksiin 2/2

- Aralle nuorelle ollut hyvä ja osallisuutta tukeva kokemus osallistua systeemiseen tiimikokoukseen teamsin kautta turvallisen aikuisen seurassa "Neuvotteluhuoneessa en olis uskaltanut sanoa mitään"
- Mikäli nuori ei halua tulla systeemiseen tiimiin, niin tällöin asiaa käsitellään pelkästään vanhempien ja mahdollisten yhteistyötahojen kanssa. Moni vanhempi oli jälkeinpäin sitä mieltä, että mikäli nuori itse olisi tullut paikalle, olisi tiimikokouksen anti ollut perheelle vielä parempi.

“Tyttäreille tämä [viikkokokoukseen osallistuminen] oli tärkeä asia ja hän on ollut jälkikäteen iloinen tästä tiimistä... se tuntui hänestä kivalta, kun sosiaalityöntekijä antoi ihanaa palautetta... Voisin ihan väittää, että sosiaalityöntekijän huomiointi tyttäreille voimaannutti tyttöä aivan erityisesti.”

”Hyvät kokemukset kohtaamisesta ja kuuntelemisesta kannustaa kertomaan omista ajatuksista.”

